

Usnesení

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 28. ledna 2020 odvolání obžalovaného Davida Š., narozeného xxx, a krajského státního zástupce v Praze proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. října 2019 č. j. 2 T 42/2019 – 1299 a rozhodl **takto**:

Podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. řádu se z podnětu odvolání obžalovaného napadený rozsudek částečně zrušuje, a to ve výroku o náhradě škody ohledně poškozené České pojišťovny, a.s.

Podle § 229 odst. 1 tr. řádu a § 265 tr. řádu se poškozená Česká pojišťovna a.s., IČ 45272956, se sídlem Na Pankráci 1720, Praha 4, odkazuje s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Jinak zůstává napadený rozsudek nedotčen.

Podle § 256 tr. řádu se odvolání krajského státního zástupce zamítá.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 25. 10. 2019 č. j. 2 T 42/2019 – 1299 byl obžalovaný David Š. uznán vinným zločinem vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku a přečinem nedovoleného ozbrojování dle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, za což byl odsouzen podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání devatenácti roků. Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku byl pro výkon trestu zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku byl obžalovanému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu držení a nošení střelných zbraní ve výměře deseti roků.

2. Stejným rozsudkem byl uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku obžalovaný Ivan H., za což byl odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř roků. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon trestu zařazen do věznice s ostrahou.

3. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu byli oba obžalovaní uznání povinnými společně a nerozdílně zaplatit na náhradě škody společnosti Radius s.r.o., IČ 62579657, se sídlem 250 65 Líbeznice, Mělnická 433, částku 18 245 Kč. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byl obžalovaný David Š. sám dále uznán povinným na náhradě škody zaplatit společnosti Radius s.r.o., IČ 62579657, se sídlem 250 65 Líbeznice, Mělnická 433, částku 2 420 Kč, společnosti Kooperativa pojišťovna, a.s., IČ 47116617, se sídlem Pobřežní 665/21, Praha 8, částku 285 258 Kč, společnosti Česká pojišťovna a.s., IČ 45272956, se sídlem Na Pankráci 1720, Praha 4, částku 838 715 Kč, a Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, IČ 41197518, se sídlem Orlická 4/2020, Praha 3, částku 9 540,50 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu byl obžalovaný David Š. dále uznán povinným na náhradě nemajetkové újmy zaplatit Jiřímu Š., narozenému xxx, bytem xxx, částku 500 000 Kč, Tereze Š., narozené xxx, bytem xxx, částku 500 000 Kč, a Tomáši Š., narozenému xxx, bytem xxx, částku 500 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. řádu byli společnosti Radius s.r.o., IČ 62579657, Kooperativa pojišťovna, a.s., IČ 47116617, Česká pojišťovna a.s., IČ 45272956, Jiří Š. narozený xxx, Tereza Š., narozená xxx, a Tomáš Š., narozený xxx, odkázáni se zbytkem uplatněných nároků na náhradu

škody a na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. Podle skutkových zjištění krajského soudu se měli obžalovaní Ivan H. a David Š. dopustit uvedených trestných činů tím, že společně dne 3. 12. 2018 v 02:36 hodin po předchozí vzájemné domluvě na společné hrozbě násilím vůči personálu dále zmíněného objektu a zmocnění se cizích věcí v něm, k čemuž se Ivan H. ozbrojil elektrickým paralyzérem a materiálem k poutání rukou, David Š. dosud neidentifikovanou samonabíjecí pistolí ráže 9 mm, kterou získal za přesněji nezjištěných okolností nejpozději bezprostředně před dále popsáním útokem, aniž by byl k jejímu držení oprávněn, vstoupili s tvářemi krytými oděvem a David Š. se zmíněnou střelnou zbraní zřetelně nesenou v pravé ruce do objektu benzinové čerpací stanice č. p. 33 situované u silnice č. 608 v katastru obce Nelahozeves, okres Mělník, kterou v té době obsluhovala poškozená Jana Š., narozená xxx, v zástupu přistoupili k prodejnímu pultu, kde David Š. nad rámec předchozího ujednání se spoluobžalovaným Ivanem H. ohledně pouhého použití pohružky zbraní sám s úmyslem usmrcením poškozené si zpřístupnit zboží a peníze na benzinové stanici a těchto se zmocnit vystřelil cíleně z jím držené střelné zbraně ze vzdálenosti přibližně dvou metrů do křídla dřevěných dveří za pultem obsluhy benzinové stanice s tím, že viděl snahu poškozené se za těmito dveřmi bezprostředně před ním ukrýt, střelbu přitom vedl do místa ve výšce 133,5 cm s vědomím, že v tom místě za dveřmi stojí poškozená, která se snažila dveře zavřít a kterou takovou střelbou nepochybně zasáhne a usmrtí, přičemž zasáhl poškozenou zezadu do trupu ve výši šestého hrudního obratle, čímž jí způsobil tříštivé rozlámání těla šestého hrudního obratle, průstřel levé plíce, pohmoždění osrdečníku a trhlinu zadní srdeční stěny nepronikající do srdečních oddílů a přestřelení levé podpažní tepny, což v souladu se záměrem obžalovaného Davida Š. vedlo k úmrtí poškozené v důsledku zakrvácení levé hrudní dutiny při průstřelu levé plíce spolu se zevním vykrvácením z přestřelené levé podpažní tepny, a zatímco obžalovaný David Š. nečekaně střelil po poškozené, obžalovaný Ivan H. již prohledal prodejní pult, z něhož vzal a ponechal si tři kartony cigaret nezjištěné značky v hodnotě 2 055 Kč, a obžalovaný Š. poté demontoval pokladnu a její zásuvku v hodnotě 5 806 Kč, a tak se zmocnil tam uložené částky 10 384 Kč v hotovosti ke škodě obchodní společnosti Radius s.r.o., IČ 62579657, které vzal a ponechal si je, přičemž poškozením dveří způsobil škodu ve výši 2 420 Kč.

5. Ohledně obžalovaného Ivana H. nabyl rozsudek právní moci dne 20. 12. 2019 a od tohoto okamžiku je tento obžalovaný odsouzeným (§ 12 odst. 9 tr. řádu).

6. Rozsudek napadli ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. řádu odvoláním obžalovaný David Š. a krajský státní zástupce v Praze.

7. Obžalovaný David Š. vypracoval opravný prostředek prostřednictvím svého obhájce a směřoval jej proti rozsudku v celém rozsahu. Nadále setrvává na tom, že se trestného činu, který je mu kladen za vinu, nedopustil. Orgány činné v trestním řízení po výpovědi odsouzeného Ivana H. již žádný jiný závěr nepřipustily a účelově obstarávaly pouze důkazy svědčící proti obžalovanému Davidu Š. Nepostupovaly tak v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. řádu, když zvláště hrubým způsobem porušovaly stěžejní povinnost objasňovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se trestní řízení vede. V tomto směru nalézací soud bezdůvodně zamítl návrhy obžalovaného Davida Š. na doplnění dokazování. Stejným způsobem v rozporu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. řádu postupoval nalézací soud i při závěrečném hodnocení důkazů. Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že vina obžalovaného Davida Š. víceméně pouze stojí a padá s výpovědí odsouzeného Ivana H. Přitom to byl obžalovaný Ivan H., kdo byl zcela bez finančních prostředků a kdo byl závislý na pervitinu. Přesto považuje soud prvního stupně jeho výpověď za správnou, a to bez jakýchkoli pochybností, jenom proto, že neshledává žádné přijatelné důvody, proč by měl o její pravdivosti pochybovat, což se týká i označení spolupachatele. S tímto spekulativním závěrem nelze souhlasit, neboť pouze proto, že nalézací soud tyto důvody nenalezl, ale ani nehledal, nelze uzavřít, že neexistují. Pokud jde o ostatní,

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

nepřímé důkazy není možno souhlasit s tvrzením prvostupňového soudu, že ověřují pravdivost doznání odsouzeného Ivana H. a že obžalovaného Davida Š.usvědčují. Svědek Tůma měl ve své výpovědi uvést, že před loupeží se měla v bytě kromě svědkyně Christové nacházet ještě jedna žena, což nekoresponduje s výpověďmi ostatních přítomných osob. Nálezací soud to omlouvá tím, že se svědek Tůma zdržoval v daném bytě často, a tak se mu rozdíly mezi jednotlivými večery stírají. Na jiné podstatné skutečnosti z této výpovědi však nereaguje. Svědek Tůma si totiž vůbec nebyl jistý, o který den vlastně šlo, rovněž nepotvrdil, že by obžalovaný David Š.ten večer bral drogy. Nálezací soud se také nezmiňuje o tom, že svědek Tůma neví, kdy obžalovaný David Š.z bytu odešel a že by šel někam s odsouzeným Ivanem H., a poté se k ránu vrátili, přestože se v bytě zdržoval celou noc. Svědek Tůma ani nevěděl nic o zbrani, která se měla v bytě nacházet, a že může jít o střelnou zbraň, mylně usuzoval z toho, že když ji vzal do ruky, připadala mu oproti flobertce těžší. I zde mohly orgány činné v trestním řízení zaměřit dokazování tím směrem, jak a jakou plynovou pistolí, která je nejen stejně těžká ale i podobná ostré zbrani, si obžalovaný David Š.porídil. Nálezací soud také zkresluje výpověď obžalovaného Davida Š., který nepopřel, že se předmětného večera sešel s odsouzeným Ivanem H., když popřel pouze tolik, že byl na místě činu. Co však ten den dělal, neuvedl a ani si to nepamatuje. Je možné, že se u obžalovaného Ivana H. zastavil a dohadoval výměnu plynové pistole za babetu. Také nevypovídal, že by jeho auto bylo v době loupeže nepojízdné, přičemž samotný kamerový záznam o pohybu tohoto auta ještě nic nedokazuje. Rozhodně ne to, kdo ho řídil a že by to byl vrah. Tento záznam ani nemapuje posloupnost pohybu tohoto vozidla v inkriminované době a na relevantním teritoriu, jíž se obhajoba v hlavním líčení domáhala, neboť tím chtěla zrekonstruovat pohyb tohoto vozidla celkově, a tudíž i skutečnost, zda za pomoci tohoto vozidla mohla být spáchána projednávaná trestná činnost. Zajištěny nebyly ani pachové stopy, nebyla provedena konfrontace, rekonstrukce ani výslech na detektoru lži. Výslechnuti nebyli ani zpracovatelé jednotlivých expertíz, kteří by mohli vysvětlit určité nesrovnalosti, zejm. absenci stop DNA obžalovaného Davida Š.na botách a na prodejním pultě a absenci daktyloskopických stop téhož na místě činu. Zcela bez důkazní hodnoty, stejně jako vyhodnocení trasologických stop či povýstřelových zplodin, zůstává znalecký posudek z oboru biomechanika. Zásadní význam nemá ani výpověď otce obžalovaného Davida Š., který prošel téměř roční mediální masáží a ovlivňováním ze strany známých a kamarádů. Jednoznačná není ani použití právní kvalifikace, neboť s ohledem na objektivní výsledek dokazování by bylo na místě skutek kvalifikovat jako loupež s následkem smrti podle § 173 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku. Závěrem je navrženo v intencích shora uvedených napadený rozsudek zrušit a věc vrátit do přípravného řízení.

8. Krajský státní zástupce směřoval odvolání v neprospěch obžalovaného Davida Š., a to výlučně proti výroku o trestu odnětí svobody. Nálezacímu soudu vytkl, že tomuto obžalovanému neuložil výjimečný trest podle § 54 odst. 2 tr. zákoníku, neboť zákonné podmínky pro tento postup byly splněny. Znalec z odvětví psychologie konstatoval, že možnost nápravy obžalovaného je prakticky nereálná, téměř vyloučená. Závažnost posuzovaného zvláště závažného zločinu je velmi vysoká, neboť obžalovaný David Š.se měl dopustit trestného činu, který je porovnáním trestních sazeb nejzávažnější, jeho jednání směřovalo proti nejhodnotnějšímu společenskému zájmu, ke spáchání posuzovaného skutku se připravoval, dostatečně konkrétně ho naplánoval a opatřil si k jeho spáchání i pomůcky. Své jednání také směřoval vůči zvláště zranitelné osobě. S odkazem na nálezacím soudem zmiňované rozhodnutí Ústavního soudu ČR III. ÚS 1250/12 státní zástupce zdůraznil, že u posuzovaného skutku se vyskytují skutečnosti, které ho výrazně odlišují od typických jednání podřaditelných pod skutkovou podstatu uvažovaného zločinu. Jednak jsou splněny obě alternativní podmínky pro uložení výjimečného trestu, jednak obžalovaný David Š.neměl žádný racionální důvod k usmrcení poškozené, neboť záměru obžalovaných získat majetkový prospěch nevytvořila žádnou překážku ani nevyvolala nějakou konfliktní situaci. V neposlední řadě státní zástupce připomíná i důvodné zohlednění potřeb generální prevence, tj. výchovný vliv na veřejnost a přispění k omezení frekventovaného jevu, kterým jsou násilné útoky

proti zejména ženské obsluze benzínových čerpacích stanic s nočním provozem (speciální povaha oběti). Závěrem se navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil ve výroku o trestu odnětí svobody a aby obžalovanému Davidu Š. uložil podle § 54 odst. 2 tr. zákoníku trest odnětí svobody vyměřený ve třetině jeho sazby.

9. Vrchní soud v Praze z podnětu obou podaných odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1, odst. 4 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku týkajících se obžalovaného Davida Š., jakož i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

10. V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, byly provedeny řádným způsobem veškeré důkazy významné pro objasnění skutečného stavu věci při dodržení všech zákonných ustanovení, jimiž se má zabezpečit právo obžalovaného Davida Š. a na řádnou obhajobu a na objasnění věci. Toto řízení proto nevykazuje žádné podstatné procesní vady, na něž by bylo nutno reagovat zrušením napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. řádu. Lze ostatně konstatovat, že regulérnost procesu nebyla odvolateli v opravném prostředku nikterak zpochybňována.

11. Krajský soud vedl dokazování způsobem a v rozsahu předpokládanými v ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, když důsledně postupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a při svém rozhodování z takto zjištěného stavu správně vycházel. S námitkami obžalovaného Davida Š. stran neprovedení některých důkazů se nalézací soud dostatečně vypořádal v bodě 65. napadeného rozsudku, přičemž se zde uvedenou argumentací se odvolací soud plně ztotožňuje. Pokud jde o další odvolací výtky, provádění konfrontace obžalovaného Davida Š. s odsouzeným Ivanem H., když obecně cílem konfrontace je podobně jako u některých forem výslechu odstranit rozpory v předchozích výpovědích různých obviněných, považuje odvolací soud za nadbytečné, neboť stanoviska obou jmenovaných týkající se pachatelství jsou zřejmá a evidentně neotřesitelná. Provádění rekonstrukce činu je s ohledem na záznam bezpečnostní kamery bezpředmětné a naprosto zbytečné. Výsledky z detektoru lži nejsou v českém právním řádu brány jako důkaz. Absence obhajobou naznačovaných stop není nic výjimečného a těžko by k tomu mohli něco zásadního uvést zpracovatelé odborných vyjádření, kteří jsou naopak povoláni k vyhodnocení zajištěných stop, a to z odborného hlediska. Na tomto místě je k nastíněné problematice nutno připomenout, že podle § 89 odst. 1 tr. řádu se dokazuje, že se stal skutek, v němž jsou spatřovány trestné činy, že tento skutek spáchal obžalovaný, případně z jakých pohnutek, podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činů, podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů obžalovaného, podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestnými činy i okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.

12. Ve vztahu k významným skutkovým okolnostem postupoval nalézací soud ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 tr. řádu, když v souladu s procesní zásadou volného hodnocení důkazů náležitě zhodnotil provedené důkazy na podkladě svého vnitřního přesvědčení, které však bylo zjevně založeno na pečlivém uvážení všech okolností případu, jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu a ve vzájemných souvislostech. Své logické postupy, na podkladě kterých k těmto závěrům dospěl, krajský soud v odpovídajících pasáží odůvodnění rozsudku zdůvodnil tak, jak mu ukládá ustanovení § 125 tr. řádu, stručně a srozumitelně v nich vyložil, které skutečnosti vzal za spolehlivě prokázané a o které konkrétní důkazy tato svá skutková zjištění opřel, a neopomněl zde uvést, jakými úvahami se řídil při hodnocení věrohodnosti a důkazní síly jednotlivých provedených důkazů. Na tomto místě je třeba poznamenat, že odvolací námitky obžalovaného jsou jen opakováním jeho obhajoby uplatněné v průběhu hlavního líčení, s níž se v příslušných pasážích odůvodnění napadeného rozsudku nalézací soud dostatečným a přesvědčivým způsobem vypořádal. Vrchní soud v Praze se proto se skutkovými závěry Krajského soudu v Praze plně ztotožňuje a na tyto závěry rozvedené v odůvodnění napadeného rozsudku jednak

Shodu s prvpisem potvrzuje Ivana Podubecká

odkazuje, jednak k odvolacím námitkám považuje na podporu přezkoumávaného rozsudku za nezbytné uvést následující. Odvolací soud tak stran napadeného rozhodnutí činí přesto, že obecným soudům adresovaný závazek, plynoucí z práva na spravedlivý proces, promítnutý do podmínek kladených na odůvodnění rozhodnutí, „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“. Soud druhého stupně se při zamítnutí odvolání může omezit i na převzetí odůvodnění nižšího soudu (srov. rozsudek ve věci Helle proti Finsku ze dne 19. 12. 1997, č. 20772/92, odst. 59 – 60).

13. V posuzované věci zůstává nesporným a nezpochybnitelným, že pachatelem projednávaných trestných činů byl vedle již pravomocně odsouzeného Ivana H. obžalovaný David Š. Náležitým způsobem byly též objasněny již zmiňované nezbytné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu a umožňující stanovení následku. Odvolací soud důsledně ctí zásadu, že hodnocení důkazů je výhradní doménou soudu prvního stupně, pokud při tomto procesu tento soud postupuje důsledně podle svého přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, a poté učiní logická a dostatečně odůvodněná skutková zjištění. Jelikož tomu tak bylo v projednávané věci plně zadosti učiněno, nelze mít proti přijatým skutkovým závěrům krajského soudu zásadní výhrady. I odvolací soud má za to, že vina obžalovaného Davida Š. byla jednoznačně prokázána, o čemž jako přímý důkaz svědčí především konzistentní výpovědi dříve spoluobžalovaného Ivana H. Na rozdíl od obhajoby odvolací soud ve shodě se stanoviskem soudu prvního stupně tohoto obžalovaného považuje za věrohodného a jeho výpověď za ničím nezpochybněnou. Je třeba vidět, že veškeré podstatné okolnosti projednávaných trestných činů presentované odsouzeným Ivanem H. odpovídají dalším provedeným, byť nepřímým důkazům, a že nebyl nalezen žádný konkrétní a logicky přijatelný důvod, proč by měl odsouzený Ivan H., který svojí výpovědí usvědčuje především sám sebe, křivě obviňovat právě obžalovaného Davida Š. Stejně tak nebyl obstarán a proveden žádný důkaz, který by tvrzení odsouzeného Ivana H. v některém směru vyvracel. Přítomnost obžalovaného Davida Š. v bytě obžalovaného Ivana H. nejen před přepadením benzínové čerpací stanice, ale i po něm potvrzuje svědkyně Barbora Ch., u níž rovněž nebyl shledán nějaký důvod, aby v tomto směru v rozporu se skutečností lhala. Tato svědkyně rovněž potvrdila, že obžalovaný David Š. přinesl do bytu pistoli, což dosvědčil i svědek Petr T., který ji podle váhy označil za střelnou zbraň. Popis příchozí i odchozí cesty na místo činu z výpovědi odsouzeného Ivana H. bezesbýtku odpovídá zajištěným stopám, jeho výpovědi popisující způsob provedení činu stejně tak plně korespondují se záznamem z bezpečnostních kamer v prostorách benzínové čerpací stanice. Provozuschopnost automobilu obžalovaného Davida Š., které podle výpovědi odsouzeného Ivana H. bylo použito k cestě na benzínovou čerpací stanici a zpět, prokazují záznamy ze systému SYDO. Námitka obhajoby, že to byl obžalovaný Ivan H., kdo byl zcela bez finančních prostředků a kdo byl závislý na pervitinu, je svým způsobem lichá, ve stejné peněžní tísní byl zjevně i obžalovaný David Š. a pervitin si aplikovali oba obžalovaní. Pokud jde o svědka T., vyhodnocení jeho výpovědi ze strany nalézacího soudu má svoji logiku, a rozhodně toto vyhodnocení nemůže nijak zpochybnit průběh inkriminovaného večera, co se týče role obžalovaného Davida Š.

14. Obžalovanému Davidu Š. přitom nelze dát za pravdu, pokud v odvolání namítá, „že nalézací soud zkresluje jeho výpověď, neboť on nepopřel, že se předmětného večera s odsouzeným Ivanem H. sešel, popřel pouze tolik, že byl na místě činu. Co však ten den dělal, neuvedl a ani si to nepamatuje. Je možné, že se u obžalovaného Ivana H. zastavil a dohadoval výměnu plynové pistole za babetu“. Obžalovaný David Š. v procesních výpovědích konkrétně dne 15. 1. 2019 uvedl, že „nechápe, co tady Ivan H., já jsem s ním v tu dobu, co se dozrává, nebyl, Ivan H. je k mojí osobě zaujatý a chce mě dostat nejspíše do basy“. Dne 7. 2. 2019 uvedl, že „jsem s H. neudělal žádnou benzínku, vše co říká, je lež, nejsem žádný vrah“. Dne 12. 6. 2019 mj. uvedl, že „k H. jsem se dostal pěšky, auto bylo rozbitý, bylo ve Vojkovicích nebo u garáže v Kralupech,

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

auto jsem mezi tímto dnem a zadržením nestačil zprovoznit, dělal jsem na něm, ale...“. Dne 5. 9. 2019 uvedl, že „jsem k Ivanovi H. přišel, nechal jsem mu tam tu plynovou pistoli, co jsem koupil, a vyrazil jsem zase jakoby domů. Tam jsem se přitulil k přítelkyni a byli jsme tam až do rána, do příjezdu mého táty“. V reakci na výslech odsouzeného Ivana H. v hlavním líčení pak dne 5. 9. 2019 ještě uvedl, že „když jsem z Vojkovic přišel k Ivanovi H., tak jsem u něj zazvonil, on seběhnul dolů, tam jsem mu poprvé ukázal tu plynovou pistoli. On mi nato ukázal babetu. Já jsem mu navrhl, že bychom to mohli vyměnit, on s tím souhlasil, tak jsme šli nahoru. Pamatuji si, že tam byla jeho přítelkyně B., byl tam T. – seděl napravo, pak tam byl ještě někdo po mé levé ruce, jméno neznám. Je pravda, že tam jsem vytáhl zbraň, vytáhl jsem z ní zásobník a všichni dohromady se na tu zbraň začali koukat. Když mi ji vrátili, položil jsem ji na stůl a vedle té pistole jsem dal zásobník. B. mi nabídla, jestli si dám kávu, tak já jsem s tím souhlasil. Přišel I., jestli mu půjčím telefon, tak jsem mu půjčil telefon, nevím, jestli se chtěl prozvonit nebo něco. Zbraň si odnesl. Já jsem šel na jídlo na nábřeží, tam jsem si koupil sýrovou pizzu, pak jsem šel znovu k H. Pamatuji si, že tam přišel ještě David K., a tomu jsem říkal, že spolu půjdeme domů, jestli na mě chvíli počká. David K., ten zmizel, a I. mě poprosil, jestli mu chvíli vydržím, že mu přijde nějaký kluk, a jestli bych mu s ním pomohl, že má z něho strach nebo že ho chce zbít, já teď nevím. Ten kluk přijel, tak jsme za ním šli, to bylo těsně před mým odchodem, bylo po desáté hodině. I. si vlezl napravo k němu do auta, žádná hádka neproběhla, vylezl, auto odjelo, já jsem šel domů. Přišel jsem domů, lehl jsem si ke své přítelkyni, to je všechno. Nevím, co chcete, abych věděl dál. Lže, prostě lže“. Již jen z této podrobné interpretace jediných relevantních a kusých vyjádření obžalovaného Davida Š. je zřejmé, že to je naopak on, jenž v průběhu trestního stíhání nevypovídá pravdivě a ani shodně a jenž svojí výpověď přizpůsobuje vývoji důkazní situace. Předně automobil Hyundai v době činu nebyl rozbitý a byl pojízdný. Za druhé se do bytu odsouzeného Ivana H. obžalovaný David Š. vrátil ještě v ranních hodinách dne 3. 12. 2018. Za třetí, přestože na začátku trestního stíhání se evidentně distancuje od toho, že by byl s obžalovaným Ivanem H. v době, co se tento dozrává, čímž je zjevně myšlen průběh noci ze dne 2. na 3. 12. 2018, a to i událostí těsně předcházejících přepadení benzínové čerpací stanice, teprve v červnu 2018 připouští, že v bytě večer byl. Jsou to tedy naopak postupně odlišná prohlášení obžalovaného, která znevěrohodňují jeho tvrzení a tím i jím zvolenou obhajobu.

15. Správným skutkovým zjištěním dal nalézací soud patřičný výraz i v použité právní kvalifikaci. S odkazem na přílehavou a vyčerpávající argumentaci rozvedenou v tomto směru v odůvodnění napadeného rozsudku lze spolehlivě uzavřít, že obžalovaný David Š. jednak jiného úmyslně usmrtil v úmyslu získat pro sebe majetkový prospěch, jednak bez povolení přechovával střelnou zbraň. Tímto jednáním naplnil všechny znaky skutkových podstat zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku a přečinu nedovoleného ozbrojování dle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, a po právu byl oběma těmito trestnými činy uznán vinným. Způsobení fatálního následku u zločinu vraždy v žádném případě nelze podřadit pod nedbalost, neboť především ze záznamu bezpečnostní kamery umístěné nad vstupními dveřmi do vnitřních prostor benzínové čerpací stanice je nanejvýše zřejmé, že obžalovaný David Š. ze zbraně vystřelil v okamžiku, kdy poškozená Jana Š. ve snaze schovat se před lupiči zavírá předmětné dveře a z jejího postavení v tomto okamžiku je jednoznačné a evidentní, že při této činnosti stojí přímo za těmito dveřmi. Ačkoli použitá zbraň nebyla zajištěna, zůstává nepochybným, že ji obžalovaný David Š. v době činu přechovával, a to aniž by na to měl příslušné povolení.

16. Bez závad byl shledán i výrok o trestu. Trest odnětí svobody v trvání devatenácti let, tedy při horní hranici základní trestní sazby § 140 odst. 3 tr. zákoníku, nelze v žádném případě považovat za trest nezákonný či nepřiměřený, když pouze takový by mohl z podnětu podaných odvolání Vrchní soud v Praze korigovat ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. d), e) tr. řádu. Z odůvodnění tohoto výroku je patrné, že soud prvního stupně správně hodnotil všechny okolnosti hovořící v neprospěch obžalovaného Davida Š., a to při zjištěné absenci okolností

polehčujících. K námitkám státního zástupce, že obžalovaný David Š. se měl dopustit trestného činu, který je porovnáním trestních sazeb nejzávažnější, a že jeho jednání směřovalo proti nejhodnotnějšímu společenskému zájmu, považuje odvolací soud za potřebné uvést, že jde o standardní znaky zločinu vraždy, a že v tomto směru nelze spatřovat nic výjimečného. I další odvolací výtku, a to že se obžalovaný David Š. ke spáchání posuzovaného skutku připravoval, že jej dostatečně konkrétně naplánoval a že si opatřil k jeho spáchání i pomůcky, je třeba brát s respektem, neboť obžalovaný David Š. byl v napadeném rozsudku na základě návrhu státního zástupce uznán vinným v základní skutkové podstatě zločinu vraždy nikoli vraždou premeditativní, nýbrž vraždou prostou, což ve svém výsledku znamená, že přípravu, plánování a opatření si prostředků ke spáchání činu lze jako přitěžující znak vztahovat toliko k loupeži. Tento fakt, na základě kterého byla fakticky dovozena i vina odsouzeného Ivana H., nepochybně celkově a obecně snižuje povahu a závažnost, a tedy i stupeň společenské škodlivosti, trestného činu, jímž byl obžalovaný David Š. uznán vinným, kdy teprve v případě, že by šlo skutečně o programovou vraždu s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bylo by možno akceptovat námitky státního zástupce uplatněné v odvolání. Nereálnou, prakticky téměř vyloučenou a státním zástupcem akcentovanou možnost nápravy obžalovaného, nalézací soud odrazil ve výměře trestu při horní hranici základní zákonné trestní sazby § 140 odst. 3 tr. zákoníku, která je podle názoru odvolacího soudu v dané věci dostatečná, i co se týče generální prevence, tj. výchovného vlivu na veřejnost. Zákonným a odůvodněným zůstává i rozhodnutí o způsobu výkonu uloženého trestu odnětí svobody, kdy krajský soud zařadil obžalovaného Davida Š. v souladu s § 56 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku do věznice se zvýšenou ostrahou.

17. Zákonným a plně odůvodněným bylo shledáno i uložení trestu zákazu činnosti ve smyslu § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, spočívajícímu v zákazu držení a nošení střelných zbraní v nejvyšší možné zákonné výměře deseti let. Obžalovaný David Š. zmíněnou trestnou činnost spáchal za současného držení zbraně, ačkoliv k jejímu držení bylo zapotřebí zvláštního oprávnění, jehož držitelem prokazatelně v době spáchání trestného činu nebyl. V uložení trestu zákazu činnosti pachateli, který spáchal trestný čin v souvislosti s takovou činností, ale k jejímu výkonu neměl předepsané oprávnění, povolení nebo souhlas, přitom nic nebrání. Trest zákazu činnosti má v tomto případě ten účinek, že pachatel po dobu výkonu trestu zákazu činnosti nemůže získat uvedené oprávnění nebo souhlas (srov. R 41/1963 a R 45/1969).

18. Stran adhezního řízení mají oporu v provedeném dokazování výroky o náhradě škody týkající se poškozené společnosti Radius s.r.o., kdy částky 18 245 Kč a 2 420 Kč představují hodnotu poškozených dveří a hodnotu odcizených věcí z benzínové čerpací stanice, kterou tato firma provozuje.

19. Žádné výtky po věcné stránce nemá odvolací soud ani ke stanovení náhrady škody poškozené společnosti Kooperativa pojišťovna, a. s. ve výši 285 258 Kč, když tato částka reprezentuje náklady vynaložené jednak v souvislosti se zařízením pohřbu zemřelé Jany Š., jednak jednorázové odškodnění pozůstalých, přičemž právo na náhradu škody je podloženo ustanovením § 11 vyhl. č. 125/1993 Sb., kteroužto vyhláškou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

20. Správným shledal odvolací soud v napadeném rozsudku i výrok o přiznané náhradě škody ohledně Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, kdy vyčíslená částka ohledně poškozeného subjektu reprezentuje náklady smluvních zdravotnických zařízení vynaložené na lékařský zákrok na místě činu, přičemž odpovědnost obžalovaného Davida Š. je dána ustanovením § 55 odst. 1 zák. č. 48/1997 Sb., podle kterého má poškozená organizace vůči třetí osobě právo na náhradu těch nákladů na péči hrazenou ze zdravotního pojištění, které vynaložila v důsledku zaviněného protiprávního jednání této třetí osoby vůči pojištěnci.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

21. Z podnětu odvolání obžalovaného Davida Š. byl nicméně zrušen napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody ohledně poškozené České pojišťovny a.s. S odkazem na judikát Rt 17/2006 Sb. soudních rozhodnutí a stanovisek a na rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. 11. 2004 sp. zn. 8 To 138/2004 Vrchní soud v Praze konstatuje, že výrok o povinnosti obžalovaného nahradit této pojišťovně škodu ve výši 838 715 Kč je ve smyslu § 258 odst. 1 písm. f) tr. řádu nesprávný.

22. Je sice pravdou, že plnění pojišťovny je v příčinné souvislosti s usmrcením poškozené. Pro náhradu takto vzniklé škody však neexistuje zákonný podklad. Jedná se pouze o smluvní závazek. Obžalovanému nadto nelze ani přičítat zavinění ve vztahu ke vzniku této škody, tj. jeho vědomost o tom, že poškozená Jana Š. předmětnou pojistnou smlouvu uzavřela, a alespoň srozumění s tím, že jejím usmrcením poškodí na majetku pojišťovny. Za subjekt adhezního řízení lze totiž považovat jen poškozeného, který má proti obžalovanému nárok na náhradu majetkové škody (§ 228 odst. 1 tr. řádu). Podle § 228 odst. 1 tr. řádu mj. platí, že odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (viz § 43 odst. 3 tr. řádu).

23. Za takovou škodu lze považovat především újmu, již představuje rozdíl v hodnotě věci před poškozením či zničením protiprávním útokem a po něm, v hodnotě odcizené věci, případně bolestné, ztížení společenského uplatnění, jehož výše je stanovena právním předpisem apod. Jde o škody, kdy nárok poškozeného na jejich náhradu vyplývá z hmotně právního ustanovení zvláštních předpisů. Škodou ve smyslu § 43 odst. 3 a § 228 odst. 1 tr. řádu však není plnění poskytnuté na základě smlouvy o pojištění pro případ smrti pojišťovnou pozůstalým poškozeného, jehož obviněný usmrtil. V případě smlouvy o životním a úrazovém pojištění jde o výplatu částky poskytnuté na základě smlouvy uzavřené při podnikatelské činnosti pojišťovny v dohodnuté výši, a to za předpokladu, že pojištěná osoba plní smluvní podmínky, zejména platí sjednané pojistné a nastane nahodilá událost ve smlouvě předpokládaná. Účelem životního pojištění je vždy získání určité finanční částky, která je v důsledku pojistné události potřebná a je zcela nezávislá na případném vzniku či rozsahu škody. Tato částka má formu kapitálu, jehož výše je stanovena v době uzavření pojistné smlouvy (nejčastěji na návrh pojistníka) a který je vyplacen v případě vzniku pojistné události, v tomto případě smrti poškozeného, jde tedy o tzv. obnosové pojištění. Vedle toho existují ještě tzv. škodová pojištění spočívající v tom, že v případě vzniku pojistné události dojde k nahrazení vzniklé škody, resp. újmy, a to ve výši určené pojistnou smlouvou. Typicky se jedná o nárok na náhradu škody spočívající ve vynaložení nákladů léčebné a jiné zdravotnické péče financované z veřejného zdravotního pojištění. Příslušná zdravotní pojišťovna má totiž právo vůči třetím osobám na náhradu (regres) těch nákladů na zdravotní služby hrazené z veřejného zdravotního pojištění, které vynaložila v důsledku jejich zaviněného protiprávního jednání vůči osobám, které jsou účastníky zdravotního pojištění (viz již výše zmiňovaný § 55 odst. 1 zák. č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění). Dále lze příkladmo uvést regresní náhradu v případě nemocenského pojištění, kterou je povinen zaplatit ten, kdo způsobil, že v důsledku jeho zaviněného protiprávního jednání zjištěného soudem nebo správním úřadem došlo ke skutečností rozhodným pro vznik nároku na dávku (viz § 126 zák. č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění), nebo regresní náhradu škodu pojišťovny za zaměstnavatele (viz § 11 vyhl. č. 125/1993 Sb., kteroužto vyhláškou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání). Právo na regres v oblasti pojišťovnictví je typické právě pro oblast veřejného pojištění, které má ve většině případů charakter zákonného pojištění, tj. povinnost uzavřít takové pojištění vzniká *ex lege*. Pro právo na regres je rovněž typické, že je vždy explicitně zakotveno.

Životní pojištění naproti tomu spadá do kategorie soukromého pojištění a je založeno na smluvní volnosti stran, tj. jeho uzavření je čistě dobrovolné. Právní úprava životního pojištění nadto neobsahuje explicitní zakotvení práva na regres, *a contrario* pojišťovna nemá v případě vyplacení pojistného plnění z uzavřené životní pojistky právo na regres, neboť jí nevzniká škoda, jinak řečeno z žádného právního předpisu nevyplývá, že by pojišťovna měla právní nárok na náhradu takového poskytnutého plnění vůči tomu, kdo nahodilou událost vyvolal. V případě České pojišťovny a.s. šlo v posuzované věci o plnění na základě smlouvy o životním a úrazovém pojištění. Nejde tudíž o majetkovou škodu, již by plnění z pojistné smlouvy pojmově naplňovalo a o níž lze v adhezním řízení rozhodovat. Odvolací soud proto i tento výrok o povinnosti obžalovaného Davida Š.k náhradě škody zrušil a jelikož Česká pojišťovna, a.s. neměla být správně z výše uvedených důvodů k řízení s nárokem na náhradu škody vůbec připuštěna (§ 43 odst. 3 a contr. tr. řádu), což se však nestalo, tuto pojišťovnu s jejím nárokem byl nucen podle § 229 odst. 1 tr. řádu odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních.

24. V ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek rozhodnutím Vrchního soudu v Praze nedotčen.

25. Správným tak shledal odvolací soud napadený rozsudek i ve výroku o náhradě nemajetkové újmy stran poškozených Jiřího Š., Terezy Š. a Tomáše Š. za duševní útrapy. Při úvahách o výši náhrady nemajetkové újmy podle § 2959 obč. zákoníku je třeba podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 vycházet z principu proporcionality. Přitom se zohledňují okolnosti na straně poškozeného (tj. pozůstalého), mezi které patří zejména kvalita a intenzita příbuzenského vztahu, věk, materiální závislost pozůstalého na usmrcené osobě apod. Na straně obžalovaného je třeba vzít v úvahu především jeho postoj k projednávané věci, dopad události do jeho duševní sféry a míru zavinění, eventuálně spoluzavinění usmrcené osoby. Pokud jde o majetkové poměry obžalovaného, lze je zohlednit při úvaze o výši náhrady nemajetkové újmy v rámci moderačního práva tak, aby výše náhrady nebyla pro obviněného likvidační. Přitom jsou rozhodné nejen jeho stávající majetkové poměry, ale uváží se i jeho věk a v návaznosti na to též předpoklady uhradit vzniklou újmu do budoucna. Duševní útrapy spojené s prožíváním usmrcení blízké osoby je třeba pro účely stanovení výše náhrady posuzovat z pohledu průměrného člověka. Případné snížení či naopak zvýšení této náhrady musí být v rámci trestního řízení řádně doloženo a prokázáno poškozeným. Obvyklá výše náhrady nemajetkové újmy se může pro skupinu citově nejbližší spjatých osob, jakými jsou rodiče, děti a manželé pohybovat v základním rozpětí mezi 240 000 Kč až 500 000 Kč.

26. S odkazem na kritéria stanovená v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 2018 sp. zn. 25 Cdo 894/2018 Vrchní soud v Praze dále poznamenává, že ustanovení § 2959 obč. zákoníku je právní normou s relativně neurčitou hypotézou, tj. právní normou, která přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy z předem neomezeného okruhu okolností. Úvahu nalézacího soudu ohledně výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby matky a manželky není v posuzované věci v rámci odvolacího řízení nutno revidovat, neboť přiznané náhrady jsou přiměřené, a to i proto, že jistou satisfakcí pro poškozené zůstává i skutečnost, že obžalovaný David Š. byl odsouzen a byl mu uložen citelný trest odnětí svobody. Správně pak tito poškození byli podle § 229 odst. 2 tr. řádu odkázáni se zbytkem jejich nároků na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Na téže řízení byly z akceptovatelných důvodů uvedených v napadeném rozsudku odkázány i společnosti Radius s.r.o. a Kooperativa pojišťovna a.s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f tr. řádu.

Praha 28. ledna 2020

JUDr. Martin Zelenka, v. r.
předseda senátu